

Византийският писател Прокопий от VI в. съобщава, че Юстиниан изгражда наново или възстановява 54 малки крепости (кастели) в провинция Хемимонт (Извори за старата история 1949: 447). Сред тях със сигурност може да се определи кастелът *Циудон*. Зад това име се крие старата *Туида*, известна от други надписи като *Цоида*. По това време тя е епископски център, което е косвено потвърдено от наличието на голяма базилика със специална кръщелна (баптистерий) до нея, с оригинална архитектура и подова мозайка (Щерева 1993: 14–15). Още един кастел напомня за някогашно селище. Това е *Агио Юлиану* – *Свети Юлиан*. В с. Гавраилово битува предание от XIX в. за съществувало селище *Юлен град* (Табаков 1986, т. I: 135).

Прокопий изброява 35 кастела в провинция Тракия. Името *Баскон* напомня селището *Баска* на Идриси.

За съотнесимостта на старите пътища и топонимията трябва да се каже, че повечето названия визират по-късно време. Но вече беше казано, че старите пътища са се ползвали дълго време, дори до средата на XIX в.

Няколко топонима представляват интерес: *Кюпрю мост*; българското название *Пряслап* и турското *Гедик* за *превал*, *гечит*, *брод*. Макар че всеки превал е пряслап, а всеки брод гечит, трябва да се подчертае, че почти винаги в тези названия се фиксират стари пътища, които по-късно са вече само пътеки. По места се назовават местностите, през които са минавали тези пътища. Тяхното трасе е предимно по билните части, за разлика от по-късните пътища. Важно е да се припомни, че основната тяга в миналото е конят, а за планинските райони – катърът, мулето. Основните пътища са обект на конкретни изследания (Русев, Ковачев 1995: 164–168); Ковачев, Русев 2001: 49–59).

Паралелни пътища изток – запад. По топоними и местни предания може да се определят няколко такива пътя:

1. Път, идващ от Никополис ад Иструм, по-късно от Търново, Беброво, Кирдовци, северно от Стара река към с. Кипилово. Наблюдава се от поста при Калето, северозападно от с. Зайчари.

2. По централното било на Стара планина – Железни врата – Вратника.

3. По билото на Стидово – Средора, Ушите, Студения кладенец, Калетата по Стидово, Калето по р. Мараш.

4. По билото на Гребенец планина – Сотирия – Калето – Нивища, Калето при Габрово пладнище, Калето при Пробититите камъни, Маркова грамада, Калето при връх Кукла.

По-важно значение имат пътищата, водещи от Черноморието към вътрешността на страната. В Сливенско се очертават две трасета – северно и южно. Северното върви при полите на Стара планина – по неговото трасе, което е трудно за проследяване, е споменатата милиарна колона при с. Лозенец. Локализиран е в м. Езмене в Драгодановско землище чрез предание за римски път (Кондев 2010, т. I: 16) при прокарване на канал и разкрит стар път, застлан с марашки камъни. След с. Тополчане пътят се разделя – северният клон води